

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИТОРИКА ТА КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта /Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Риторика та культура мовлення педагога
Викладач (-і)	к.п.н., професор Мацук Людмила Олександрівна
Контактний телефон викладача	+380506771647
Е-mail викладача	liudmila.matsuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні та групові консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Риторика та культура мовлення педагога» є вибірковою дисципліною освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.</p> <p>В умовах реформування сучасної дошкільної освіти особливого значення набуває проблема підготовки кваліфікованого фахівця – вихователя, методиста, керівника закладу дошкільної освіти (ЗДО), які досконало володіють мистецтвом «живого слова». Отже, курс «Риторика та культура мовлення педагога» розширює можливість майбутнім працівникам ЗДО володіння живим розповідним словом. Призначення курсу полягає у формуванні в студентів комунікативних та етичних норм, володіння якими дозволяє ефективно користуватися українською мовою в життєвих ситуаціях мовного спілкування, перш за все - професійного.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування, поглиблення та розширення майстерності «живого слова» вихователів закладів дошкільної освіти.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення студентів із основами риторики та культури мовлення педагога; - володіння навиками риторичного аналізу педагогічного мовлення; - основні категорії, жанри та закони риторики; - ознайомлення студентів з тенденціями мовної діяльності в системі професійної діяльності педагога; - оволодіння комунікативними та етичними нормами педагогічного спілкування; - володіння методами та прийомами вдосконалення власної комунікативної 	

компетенції;

-знання законів, принципів та правил ефективного педагогічного спілкування та вимог до комунікативної компетенції педагогів;

- стимулювання потреби в саморозвитку комунікативного потенціалу;

-надання практичної допомоги в подоланні труднощів спілкування з вихованцями, батьками, колегами й керівниками;

Під час вивчення дисципліни студенти матимуть змогу засвоїти знання з риторики та культури мовлення педагога. Набути культури мовного професійного спілкування, оволодіти основами навиками професійної мовної культури вихователя.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

КЗ-5. Здатність працювати в команді.

Фахові компетентності:

КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

КС-7. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Програмні результати навчання:

ПРН – 02 Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.

ПРН- 03 Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проектів.

ПРН – 05 Організувати методичний супровід освітньої діяльності в мультикультурному середовищі закладу дошкільної освіти для формування в дітей поваги до різних національностей та здатності до взаємодії.

ПРН – 08 Виявляти та відтворювати в практичній діяльності вихователя закладу

дошкільної освіти передовий педагогічний досвід та результати досліджень.
 ПРН – 09 Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12/4
семінарські заняття /практичні/лабораторні	18/6
самостійна робота	60/80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна /вибіркова
3	012 Дошкільна освіта	2	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1-2. Риторика як наука і мистецтво. Історія виникнення риторики: <ul style="list-style-type: none"> - розвиток риторики в Давній Греції. - ораторське мистецтво в Середні віки. - особливості становлення та розвитку риторики в епоху Відродження. - ораторське мистецтво в Європі Нового часу. Поняття риторики як науки. Закони, види та жанри риторики. Розвиток мистецтва сучасної риторики в Україні.	4/2	4/-	20/20
Тема 3. Практичні основи педагогічної риторики. Промова мовця, підготовка до промови. Встановлення контакту зі слухачами. Мистецтво аргументації.	2/2	4/2	20/20

Дискусія та її види дискусій. Сучасні технології проведення дискусії. Види запитань. Полеміка як форма ораторського мистецтва. Мистецтво перемовин та суперечок.			
Тема 3-4. Культура професійного мовлення педагога. Основи культури мовлення. Комунікативні ознаки мовлення педагога. Складові культури й техніки мовлення педагога.	2/-	2/2	10/20
Тема 5. Етика педагогічного спілкування. Інноваційні технології спілкування. Невербальні засоби спілкування. Правила етикету спілкування.	2/-	4/2	10/20
ЗАГ.:	12/4	18/6	60/80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf Залік: підсумкова оцінка (за роботу на практичних заняттях балів, виконання творчих завдань, презентацій – 100 балів. Разом – 100 б.
Вимоги до письмових робіт	Презентації, творчі завдання, проекти, контрольна робота з теми за вибором – оцінюється самостійність виконання, креативність. Здобувачі ВО виконують творчі завдання, контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua (для денної – на занятті, для заочної – виконання практичних (творчих) завдань)).
Семінарські заняття	Робота на кожному семінарському занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 100 б.
Умови допуску до	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування.

підсумкового контролю	
Підсумковий контроль	Залік.
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи</u>: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).</p> <p><u>Академічна доброчесність</u>: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція). https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09</p> <p><u>Відвідування занять</u>. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропущені заняття здобувач відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - перевірка письмових завдань; - заслуховування і перегляд відео презентацій; - перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи (рекомендаційних творчих завдань, презентацій, проєктів тощо). <p><u>Неформальна освіта</u>: Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Герман В. В. Риторична культура вчителя в академічному просторі: навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 190 с. 2. Климова К. Я. Основи культури і техніки мовлення : навч. посіб. / К. Я. Климова. – 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Ліра, 2006. 240 с. 3. Красницька Ольга. Основи ораторського мистецтва та риторичної комунікації : практикум. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2019. 110 с. 4. Красницька Ольга. Лідерство та риторика у професійній діяльності офіцера. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський зб. наук. пр. Дрогобич : Гельветика, 2020. Вип. 28. Т. 2. С. 181–187. 5. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика : підручник. Львів : вид-во Львівської політехніки, 2016. 496 с. 	

6. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
7. Мацько Л. І. Культура української фахової мови : навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л.В.Кравець. Київ, 2007. 360 с.
8. Олійник О. Б. Культура мовлення: навч. посібник / Ольга Борисівна Олійник, В. Д. Шинкарук. Київ : Кондор, 2008. 296 с.
9. Основи ораторської майстерності: навчальний посібник / Серeda Н. В., Квасник О. В. Харків : НТУ «ХП», 2019. 304 с.
10. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення : навч. посіб. / В. Г. Пасинок. Київ : ЦУЛ, 2012. 184 с.
11. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика : монографія / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; за ред. О. А. Кучерук. Київ : КНТ, 2016. 258 с.
12. Прокопчук Л. В. Риторика. Модульний курс: навч. посіб. / Л. В. Прокопчук. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. 206 с.
13. Риторика: навч. посібн. (упор. Т. К. Ісаєнко, А. В. Лисенко). Полтава: ПолтНТУ, 2019. 247 с.
14. Риторика: навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 344 с.
15. Риторика: підручник / Зоряна Куньч, Галина Городиловська, Ірина Шмілик. Друге видання, доповнене. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 496 с.
16. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. / О. А. Сербенська. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.

Додаткова література:

1. Андерсон Кріс. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів. 2-е вид. Київ, 2017. 256 с.
2. Джеймс Борґ Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування / пер. з англ. Н. Лазаревич. – Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2020. – 304с.
3. Микитюк О. Р. Культура мовлення: особливості, завдання, цікавинки. навчальний посібник. друге видання, зі змінами та доповненнями. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 236 с.
4. Піз А., Піз Б. Мова рухів тіла. Розширене видання/ Пер. з англ. – К: ТОВ "Компанія ОСМА", 2015. – 416с.
5. Wow-виступ по-українськи. Ноу хау сучасного оратора/ Андрій Степура – 2-е вид.– Дніпро: Моноліт, 2019. – 304с.

Викладач: **Людмила МАЦУК**, кандидат педагогічних наук, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти